

Vergaderjaar 2014–2015

32 824

Integratiebeleid

Nr. 76

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 oktober 2014

Voor de zomer heb ik uw Kamer in de brieven van 6 juni 2014¹ en 2 juli 2014² geïnformeerd over de *voornemens* en de *aanleiding* om de kennisfunctie voor integratievraagstukken te herijken. Met deze brief geef ik invulling aan de toezegging in genoemde brieven en het Algemeen Overleg op 24 juni 2014 om de Kamer te informeren over de voorgenomen *inrichting* van de nieuwe kennisfunctie per 1 januari 2015. Hierbij geef ik tevens de wijze aan waarop invulling wordt gegeven aan de motie Heerma³.

De nieuwe kennisfunctie wordt ingevuld door de volgende, hieronder toegelichte onderdelen:

- 1 Het kennisprogramma integratie uitgevoerd door het Verwey-Jonker Instituut en Movisie.
- 2 De expertise-unit sociale stabiliteit waarin samenkomen:
 - de toegepaste kennis op sociale stabiliteit;
 - het expertisecentrum «maatschappelijke spanningen en radicalisering» en praktische ondersteuning aan gemeenten op wijkniveau in de aanpak van radicalisering zoals opgenomen in actieprogramma aanpak jihadisme.

1 Contouren kennisprogramma integratie

Zoals ik in mijn brief van 6 juni jl. uiteen heb gezet, is continuïteit in de kennisfunctie op integratieterrein van groot belang. De afgelopen periode zijn de gesprekken met het Verwey-Jonker Instituut en Movisie daartoe voortgezet. Die gesprekken hebben duidelijk gemaakt dat de beide organisaties in onderlinge samenwerking kunnen voorzien in de kennisbehoefte op integratieterrein. Door de combinatie van het meer wetenschap-

¹ Kamerstuk 32 824, nr. 63

² Kamerstuk 32 824, nr. 73

³ Kamerstuk 32 824, nr. 72

pelijke profiel van het Verwey-Jonker Instituut en het praktijkgerichte profiel van Movisie kan een breed palet van producten worden geleverd, van (effectiviteits)onderzoeken en methodiekontwikkeling tot praktische handvatten voor bijvoorbeeld gemeenten.

Het Verwey-Jonker Instituut zal in de nieuwe constellatie de rol op zich nemen van penvoerder en coördinator van een gezamenlijk kennisprogramma, waarbij ook gebruik wordt gemaakt van wat er op andere plaatsen aan relevante kennis beschikbaar is. Op die manier wordt versnippering van de kennisfunctie voorkomen en wordt bovendien een brug geslagen naar elders beschikbare kennis. Uitgangspunt voor de beide organisaties is dat zij steeds actief op zoek gaan naar de kennisbehoefte in het veld, waardoor vraag en aanbod op elkaar blijven aansluiten. Uiteenlopende belanghebbende partijen zoals overheden, volksvertegenwoordigers, organisaties in sectoren als de zorg, onderwijs en arbeidsmarkt en migrantenorganisaties vormen de beoogde afnemers.

De afgelopen maanden is door het Verwey-Jonker Instituut en Movisie in samenspraak met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) het Meerjarenprogramma 2015–2017 (MJP) ontwikkeld, waarin de functies van het programma en de inhoudelijke domeinen uitgewerkt zijn.

Functies

Het kennisprogramma integratie omvat de volgende functies.

I Onderzoek- en analysefunctie	<i>Bieden van wetenschappelijke onderbouwing en innovatie als basis van het integrale kennisprogramma.</i>
II Portaalfunctie	<i>Uiteenlopende belanghebbende partijen op maat bedienen door bemiddeling tussen kennisleveranciers en kennisvragers en schakelen tussen (academische) inzichten en behoefte aan informatie en praktische inzichten in effectiviteit. Instrumenten hiertoe zijn o.m. de website (vraagbaakfunctie) en een databank «lessons learned».</i>
III Signalerings- en agenderingsfunctie	<i>Partijen scherp houden door ook ongevraagd advies te leveren en te wijzen op nieuwe ontwikkelingen, inzichten en signalen.</i>
IV Praktijk- en implementatiefunctie	<i>Partijen waardevolle handelingsperspectieven bieden door middel van handreikingen, toolkits, best practices of anderszins, alsmede aanbieden van beleidsateliers en trainingen.</i>
V Publieksfunctie	<i>Middels bijeenkomsten voeding geven aan het publieke debat en het stimuleren van dialoog.</i>

Aandachtsvelden

Het MJP richt zich primair op de onderstaande vier hoofdthema's en bijbehorende subthema's.

- 1 Het thema *nieuwe migratie* heeft betrekking op het volgen van nieuwe instroom, zoals huwelijksmigratie, vluchtelingen, kennismigratie, (EU-)arbeidsmigratie en nieuwkomersbeleid.
- 2 Bij *sociale stabiliteit* gaat het om thema's als waardenontwikkeling binnen parallelle samenlevingen in relatie tot democratisch burgerschap, religieuze intolerantie en de aanpak van radicaliseringprocessen. Bij het laatste gaat het om onderzoek en methodiekontwikkeling en dialoogvorming tussen partijen. De ondersteuning van individuele partijen met een hulpvraag ligt bij de expertise-unit sociale stabiliteit.
- 3 Bij diversiteit, uitsluiting en toegankelijkheid komen thema's als uitsluitingsmechanismen, diversiteitskwaliteit van instellingen (inclusief beleid bedrijfsleven), discriminatie en racisme aan bod.

- 4 De thema's onder toerusting en participatie zijn zelfbeschikking, opvoeding, ouderbetrokkenheid, activering en motivering, vaardigheden en taalontwikkeling.

De hierboven geschetste contouren vormen de uitgangspunten van het (concept) MJP voor een periode van drie jaar. Op dit moment wordt op basis van het MJP gewerkt aan de invulling van het werkprogramma 2015 met daarin de concrete activiteiten voor het komende jaar. Voor de periode oktober – december 2014, de opstartfase, is een subsidie van 285.000 euro toegekend voor onder meer de inhoudelijke voorbereiding, verkenning van de doelgroep en het communicatieplan. Het formele startmoment van het kennisprogramma integratie bij het Verwey-Jonker Instituut en Movisie is op 1 januari 2015.

Gedurende de periode van drie jaar zal de effectiviteit van de kennisfunctie worden gemonitord. SZW, het Verwey-Jonker Instituut en Movisie zullen regelmatig stilstaan bij het functioneren van de kennisfunctie en is er ruimte voor aanpassing wanneer daar aanleiding toe is. Na een periode van twee jaar zal een onderzoek naar het bereik en het gebruik plaatsvinden, waarbij de verschillende stakeholders zullen worden bevestigd.

2 Inrichting expertise-unit sociale stabiliteit

Zoals ik uw Kamer heb bericht in de brief van 2 juli jl. kent het domein van sociale stabiliteit een specifieke kennisbehoefte. Het thema sociale stabiliteit heeft een plek in zowel het kennisprogramma integratie als de expertise-unit. Het geheel zal er ten aanzien van sociale stabiliteit als volgt uit komen te zien:

- «Reguliere» kennisvragen, zoals hierboven ook genoemd, worden belegd bij het Verwey-Jonker Instituut en Movisie. Hieronder vallen (wetenschappelijk) onderzoek en langere-termijnkennis, zoals verkenningen of factsheets over diverse vraagstukken op het terrein van sociale stabiliteit;
- Praktijk- en netwerkkennis en ondersteuning van uitvoeringspartijen bij de aanpak van radicalisering worden ondergebracht bij de expertise-unit (zie hieronder voor de uitwerking).

Een goede samenwerking tussen beide is van groot belang. Dit zal worden vormgegeven door regelmatige onderlinge kennisuitwisseling. Hierbij wordt het kennisprogramma integratie vanuit de expertise-unit gevoed met signalen uit de actualiteit en wordt de expertise-unit ondersteund vanuit het kennisprogramma met inzichten over langere termijnontwikkelingen.

Bij het thema sociale stabiliteit gaat het, naast achtergrondkennis, ook om toegang tot gemeenschappen, snel en flexibel kunnen reageren op ontwikkelingen en beschikken over inzichten om handelingsperspectief te kunnen bieden. Voor dit deel van de kennisfunctie zal een combinatie worden gemaakt met het in het actieprogramma integratie aanpak jihadisme⁴ aangekondigde expertisecentrum radicalisering en maatschappelijke spanningen. Het doel van het expertisecentrum is een inhoudelijke verdieping en uitbouw rond dit thema, met een extra inzet op kennisdeling en praktische ondersteuning van lokale partijen rond vroegsignalering en aanpak van radicalisering en hieraan gerelateerde maatschappelijke onrust. Voor de activiteiten van de expertise-unit die verband houden met het actieprogramma integrale aanpak jihadisme – in het bijzonder de praktische ondersteuning van gemeenten en professionals ten aanzien van radicalisering – is sprake van een gedeeld opdrachtgeverschap met het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

⁴ Bijlage bij Kamerstuk 29 754, nr. 253

Gezien de overeenkomst in kennisvragen en benodigd netwerk zullen de kennisfunctie sociale stabiliteit, het beoogde expertisecentrum en de behoefte aan praktijkondersteuning op radicalisering worden opgenomen in een gecombineerde expertise-unit.

Profiel expertise-unit

- *monitoring van de ontwikkelingen ten aanzien van parallelle gemeenschappen, waaronder de Turkse (religieuze) stromingen in Nederland⁵;*
- *praktijkkennis over buitenlandse beïnvloeding, internationale netwerken en beïnvloeding van transnationale gemeenschappen;*
- *vergroten van de kennisbasis onder professionals, waardoor vroegtijdig en adequaat kan worden opgetreden;*
- *praktijkkennis over radicaliseringsprocessen, inzicht in trends en ontwikkelingen binnen de moslimgemeenschappen, vroegsignalering van maatschappelijke onrust, met name in risicowijken;*
- *praktische ondersteuning bieden op aanpak radicalisering aan gemeenten in de vorm van advies, gerichte oplossingen en bruikbare instrumenten.*

Gezien de urgentie op het terrein van sociale stabiliteit en het belang om de expertise-unit snel operationeel te hebben zal deze het komende jaar worden ondergebracht bij SZW. Het bleek lastig om op korte termijn een geëigende partij te vinden die het geheel aan taken van de unit op zich kan nemen. In de loop van het komende jaar zal ik een definitief besluit nemen over de uiteindelijke positionering van de unit. Externe positionering is vanuit het belang van onafhankelijkheid het meest gewenst, maar er zal ook gekeken moeten worden naar het feitelijk functioneren van de unit, de tevredenheid daarover bij stakeholders en naar de vraag of andere partijen deze functie op zich kunnen nemen.

Voor het programma van het Verwey-Jonker Instituut en Movisie wordt voor de periode 2015–2017 een jaarlijks bedrag van € 2,45 mln. beschikbaar gesteld. Daarnaast is voor de expertise-unit sociale stabiliteit de komende drie jaar een bedrag beschikbaar van € 1,5 mln. Dat bedrag is opgebouwd uit € 750.000 voor de kennisfunctie sociale stabiliteit en € 750.000 voor het expertisecentrum radicalisering en maatschappelijke spanningen, zoals is aangekondigd in het actieprogramma aanpak jihadisme. Het totaal beschikbare bedrag voor het kennisprogramma integratie en de expertise-unit sociale stabiliteit is daarmee € 3,95 mln. Oorspronkelijk was voor de kennisfunctie tot 2018 een bedrag van 3,2 mln. gereserveerd. Dit bedrag is dus met de nieuwe invulling gelijk gebleven; voor het onderdeel expertisecentrum radicalisering en maatschappelijke spanningen als onderdeel van de expertise-unit is daarbij aanvullend 0,75 mln. Euro beschikbaar gesteld.

3 Borging en afbouw van FORUM

Op dit moment voeren het Verwey-Jonker Instituut, Movisie en FORUM gesprekken over de borging van de waardevolle elementen van FORUM. Hierover zijn de volgende afspraken gemaakt:

a. activiteiten

Wezenlijke kennisterreinen zoals radicalisering en maatschappelijke spanningen, krijgen een plek binnen het nieuwe aanbod zoals hierboven beschreven. Methodieken zoals «omgang met idealen» en «sociale calamiteitenaanpak» zijn ook bruikbaar voor de toekomst en zullen door de expertise-unit worden opgenomen.

⁵ Kamerstuk 22 824, nr. 75

Ten aanzien van de toekomst van het project K!X is er een gedeeld beeld bij FORUM en SZW. Gelet op het gegeven dat scholen voor dergelijke voorzieningen over budget beschikken, de hoge kosten van K!X (6 ton per jaar), en het bestaan van vergelijkbare voorzieningen op de markt, is het verstandig de methode K!X door het onderwijs zelf te laten oppakken. Als werkwijze blijft K!X bestaan; de methodieken en lessons learned zijn al gedocumenteerd en worden binnen het nieuwe kennisprogramma vrij beschikbaar gesteld. Binnen het werkplan 2015 van het nieuwe kennisprogramma integratie, zal er ruimte zijn om de thans participerende scholen te begeleiden bij het zelfstandig organiseren van K!X en de borging van de methodiek.

b. personeel

Over de mogelijkheden voor het personeel van FORUM om over te gaan naar de nieuwe kennisfunctie is, zoals ook in juni al met de Kamer gedeeld, met het Verwey-Jonker Instituut en Movisie afgesproken dat oud-FORUM medewerkers kunnen solliciteren op de nieuwe vacatures en dat zij bij gelijke geschiktheid de voorkeur genieten. Bij het Verwey-Jonker Instituut en Movisie samen komen tien tot vijftien nieuwe vacatures welke tussen 1 oktober en 1 december open worden gesteld. Bij de expertise-unit sociale stabiliteit komt daarnaast in de komende periode een nader te bepalen aantal vacatures beschikbaar. Bij brief van 2 oktober jl. heeft SZW, met verwijzing naar het gesprek op 13 augustus jl. van de Ondernemingsraad van FORUM (OR) met mij, de voorzitter van de OR geïnformeerd over de bovengenoemde vacatures bij het Verwey-Jonker Instituut en Movisie en het feit dat oud-medewerkers van FORUM bij gelijke geschiktheid de voorkeur genieten, indien zij solliciteren op deze vacatures.

Gegeven de gescheiden verantwoordelijkheden van enerzijds SZW en anderzijds het Verwey-Jonker Instituut en Movisie voor het personeelsbeleid is het aan deze instellingen om op basis van heldere beoordelingscriteria en met inachtneming van interne afspraken over vervulling van vacatures en de met SZW afgesproken voorkeursbeleid voor oud-FORUM-medewerkers, een objectieve afweging te maken over het vervullen van de vacatures.

c. netwerken

Het kunnen beschikken over relevante contacten met uiteenlopende professionals en gemeenschappen is van groot belang. Het Verwey-Jonker Instituut en Movisie zullen daartoe hun netwerken verder uitbreiden; bij de werving van nieuwe medewerkers is het beschikken over netwerken ook één van de criteria. Voor de medewerkers van FORUM die starten in de nieuwe organisatie geldt uiteraard dat hun netwerken meekomen.

d. documentatie

Momenteel worden tussen de genoemde partijen afspraken gemaakt over zaken als het archief en de website van FORUM. Uitgangspunt is dat de relevante elementen worden overgenomen en toegankelijk worden gemaakt.

Ten aanzien van de afbouw van FORUM kan ik het volgende melden. FORUM heeft voor 2014 een aangepast werkplan opgesteld dat door het ministerie is goedgekeurd. Hierin zijn voorstellen opgenomen voor de afbouw van de activiteiten. Door SZW is daarnaast een financieel kader gesteld van 1,75 mln. voor de liquidatiekosten. De voorzitter van de Raad van Toezicht van FORUM heeft aangegeven dat FORUM binnen dit kader tot uitvoering van het sociaal plan kan komen.

Met de hiervoor beschreven zorgvuldige afwikkeling van FORUM en de invulling van de nieuwe kennisfunctie voor het integratiedomein richten we een flexibele, solide en hoogwaardige kennisinfrastructuur voor de

komende tijd in. De nieuwe organisatie zal naar verwachting snel kunnen uitgroeien tot een gezaghebbende kennisfunctie, met een innovatieve en verbindende werking in het veld.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L.F. Asscher